

6. Oxokyseliny

Kyslíkaté kyseliny

- obsahují vodík, prvek (centrální atom), kyslík

Názvosloví – vzorec z názvu

- obecný vzorec $H X O$
  - H má oxidační číslo I
  - X = prvek s oxidačním číslem podle koncovky -ná, -natá...
  - O = oxid s oxidačním číslem -II
    - součet kladných oxidačních čísel (H + X) se dělí 2 (ox. číslo kyslíku -II) ==> index u kyslíku
    - je-li součet oxidačních čísel H + X lichý, k H se přičítá 2 (H_2), znovu se sčítá a dělí 2
- např. kyselina dusičná
  - $H^I N^V O^{II}$: $(1 + 5) : 2 = 3$ ==> HNO_3
- např. kyselina siřičitá
  - $H^I S^{IV} O^{II}$: $(1 + 4) = 5$ (nelze beze zbytku dělit 2 ==>
    - $H_2^I S^{IV} O^{II}$: $[(2 \times 1) + 4] : 2 = 3$ ==> H_2SO_3

Názvosloví – název ze vzorce

- opačný postup
  - (index u kyslíku x 2) – počet H ==> oxidační číslo u prvku ==> koncovka
- např. $HMnO_4$
  - $(4 \times 2) - 1 = 7$ ==> - istá ==> kyselina manganistá
- např. H_2CrO_4
  - $(4 \times 2) - 2 = 6$ ==> - ová ==> kyselina chromová

Významné kyslíkaté kyseliny

- H_2SO_4
  - hustá žíravá olejovitá kapalina
  - při ředění se lije do vody (uvolňuje se velké množství tepla)
  - výroba chemikálií, hnojiv, barviv, léčiv, čištění ropy, elektrolyt v akumulátoru aut
- H_2CO_3
  - velmi slabá kyselina, součást kyselých dešťů
  - výroba sodovek a limonád
- HNO_3
  - žíravina, leptá kůži, dráždí dýchací cesty
  - průmyslové a vojenské výbušniny, barviva, hnojiva
  - směs s HCl (1:3) je lučavka královská (rozpouští Au, Pt)
- $HClO$
  - slabá kyselina, snadno se rozkládá, hubí mikroorganismy
  - desinfekce vody, součást pracích, čistících a desinfekčních prostředků
- H_3PO_4
  - bezbarvá sirupovitá kapalina
  - výroba léčiv, hnojiv, antikoroziční nátěry Fe, okyselování nápojů colového typu
- H_3BO_3
  - v parách některých sopek a horkých pramenů
  - šupinkovité krystalky
  - konzervace (ničí mikroorganismy), 3% roztok je borová voda (výplach očí)